

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/144/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122210022
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:6122210022.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a sudcov JUDr. Martiny Mochnáčovej a JUDr. Róberta Urbana, v spore žalobcu: MO transport s. r. o., so sídlom Bratislava, Račianska 88 B, IČO: 47 660 520, právne zastúpený spoločnosťou Advokátska kancelária VASIL' & partners, s. r. o., so sídlom Košice, Žižkova 4D, proti žalovanému: Obec Varín, so sídlom Varín, Námestie sv. Floriána 1, IČO: 00 321 711, právne zastúpený spoločnosťou Advokátska kancelária Samec & partners, s. r. o., so sídlom Žilina, Národná 15, o zaplatenie 5.400,- eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 17C/15/2022-83 zo dňa 1. marca 2023, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

odôvodnenie:

- Napadnutým rozsudkom okresný súd (ďalej v texte aj ako „súd prvej inštancie“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 5.400 eur s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností vo výlučnom vlastníctve žalobcu, na ktorých sa nachádza obecná cestná komunikácia.
- Primárne okresný súd uviedol, že pozemky, na ktorých sa nachádza miestna komunikácia sú v režime zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce. Z uvedeného dôvodu nemôže byť žalobcom uplatnené plnenie posúdené ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.
- Následne sa okresný súd zaoberal spornou otázkou, či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z. z. má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva aj opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom týmto zákonom predpokladaným. Vychádzal v danej spojitosti z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, v zmysle ktorej finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová, nemá charakter opakovaného plnenia a je nelogické, aby pri každej zmene vlastníctva mal ďalší majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Keďže vlastníkom dotknutého pozemku k 1. júlu 2009 nebol žalobca, okresný súd uzavrel, že žalobcovi právo na finančnú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. nevzniklo.
- Okresný súd sa ďalej nestotožnil s argumentáciou žalobcu, že v prejednávanej veci ide o prípad, kedy obec zabezpečuje správou ciest neurčitému množstvu subjektov službu – užívanie ciest - s poukazom na rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 2049/21 z 18.1.2022. V rámci neho sa (Ústavný súd ČR) zaoberal užívaním nehnuteľnosti tvoriacej verejné priestranstvo nachádzajúce sa na pozemku, ktorý nie je vlastníctvom obce. Podľa názoru súdu prvej inštancie nebolo možné na danú vec aplikovať závery týkajúce sa vydania bezdôvodného obohatenia na inom skutkovom základe (žalovaný bezzmluvne užíva

nehnutelnosti žalobcu bez náhrady a tieto boli verejným priestranstvom – užívanie pozemku spočívalo v užívaní neobmedzeným okruhom užívateľov).

5. Súd prvej inštancie zhrnul, že nárok na predmetnú náhradu má iba pôvodný vlastník pozemku, ktorý ho v súdnom konaní môže úspešne uplatniť iba v zákonom určenej premlčacej dobe plynúcej od účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. od 1. júla 2009. Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. ex lege vzniká vlastníčkovi pozemku povinnosť strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a v tomto prípade s časovým obmedzením do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území. Finančná náhrada za vznik tohto ex lege zriadeného vecného bremena je nepochybne jednorazová, nemá charakter opakujúceho sa plnenia a vlastník sporných pozemkov sa mohol domáhať náhrady za uvedené bremeno úspešne len v zákonom ustanovenej premlčacej dobe troch rokov od nadobudnutia účinnosti zák. č. 66/2009 Z. z.

6. O nároku na náhradu trov konania s poukazom na plný úspech žalovaného vo veci rozhodol okresný súd tak, že žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

7. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, že bude žalobe vyhovieť, alternatívne žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. Postup súdu v súvislosti s výrokom a odôvodnením jeho rozsudku považoval za zásah do práva žalobcu na spravodlivé súdne konanie a zásah do práva žalobcu domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Poukázal na ustanovenie § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. a zdôraznil, že vo vzťahu k predmetnej nehnuteľnosti je nespornou skutočnosť, že žalovaný ako obec a jeho obyvatelia využívali, resp. využívajú predmetnú nehnuteľnosť, resp. jej časť ako cestnú komunikáciu, a to bez akejkoľvek dohody so žalobcom alebo jeho právnym predchodcom, keďže v zmysle vyššie uvedeného zákona vzniklo ku dňu účinnosti tohto zákona k predmetnej nehnuteľnosti vecné bremeno v prospech žalovaného. Čo sa týka charakteru tohto vecného bremena, z jednotlivých ustanovení zákona č. 66/2009 Z. z. vyplýva, že toto má byť zriadené len dočasne, pričom náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva v tomto prípade predstavuje náhradu za obdobie do vykonania konečného usporiadania vlastníckych vzťahov k predmetným pozemkom a účelom je ochrana vlastníckeho práva počas obdobia do definitívneho usporiadania vlastníckych vzťahov.

9. Napriek skutočnosti, že užívanie pozemku zo strany žalovaného predstavuje jednoznačné obmedzenie vlastníckeho práva, zákon č. 66/2009 Z. z. neustanovuje žiadnu konkrétnu formu, v akej forme by mala byť vlastníčkovi pozemku poskytnutá náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva. V nadväznosti na uvedené bol toho názoru, že pri otázke náhrady za vzniknuté vecné bremeno je potrebné vychádzať z ustanovenia čl. 20 Ústavy SR v spojení s čl. 11 Listiny základných práv a slobôd, ako aj zo všeobecnej právnej úpravy vecných bremien nachádzajúcej sa v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Súd prvej inštancie, však vec nesprávne právne posúdil, keď napadnutým rozsudkom nedosiahol spravodlivú rovnováhu medzi verejným záujmom obce (žalovaného) a súkromným záujmom vlastníka (žalobcu), ktorý je vo výkone svojho vlastníckeho práva obmedzený.

10. Pri posudzovaní charakteru náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva podľa ustanovení zákona č. 66/2009 Z. z. za kľúčové žalobca považoval ustanovenie § 4 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z., v zmysle ktorého platí, že „vlastník pozemku pod stavbou je povinný strpieť výkon práva zodpovedajúceho vecnému bremenu do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území.“ Dočasnosť zriadenia vecného bremena vyplýva taktiež z dôvodovej správy k zákonu č. 66/2009 Z. z., v ktorej sa uvádza, že: „Vecné bremeno nezakladá vlastnícke právo k pozemkom a nie je definitívnym riešením.“ Náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva v tomto prípade predstavuje náhradu za obdobie do vykonania konečného usporiadania vlastníckych vzťahov k predmetným pozemkom a jej účelom je ochrana vlastníckeho práva počas obdobia do konečného usporiadania vlastníckych vzťahov. Pokiaľ teda zákon ponecháva dosiahnutie konečného usporiadania vlastníckych vzťahov k zaťaženým pozemkom na iniciatíve oprávneného z vecného bremena, v dôsledku tejto skutočnosti nie je možné určiť, ako dlho bude obmedzenie vlastníckeho práva trvať. Teda pri vzniku vecného bremena vzhľadom na neurčitú dĺžku jeho trvania, nie je možné ani spravodlivo určiť výšku prípadnej jednorazovej náhrady za zriadenie vecného bremena. Ak by bol prijatý záver o jednorazovom charaktere náhrady, poskytnutím jednorazovej náhrady za popísaných okolností by oprávnený z vecného bremena nebol žiadnym spôsobom motivovaný k definitívnemu doriešeniu vzniknutej situácie, čo by len podporovalo stav právnej neistoty na oboch stranách konfliktných záujmov. Jednorazová náhrada sa vypočítava väčšinou na obdobie trvania vecného bremena bez časového obmedzenia, prípadne na obdobie, kedy je časové obmedzenie ustálené a zrejme. Ani jedna situácia však nepredstavuje prípad, ktorý

je predmetom tohto sporu. Túto vecné bremeno bolo zriadené zákonom, pričom povinný z vecného bremena nevie ako dlho bude trvať a kedy zanikne, pretože táto skutočnosť nezávisí vôbec od neho, ale od samotného oprávneného z vecného bremena. Za podstatné preto považoval, aby v takýchto prípadoch sa neposkytovala jednorazová náhrada za dané obmedzenie ale práve naopak, mesačná resp. ročná pravidelná náhrada presne po dobu trvania daného obmedzenia.

11. Ďalej podľa odvolateľa na rozdiel od „primeranej náhrady“, ktorá sa pri vyvlastnení poskytuje spravidla jednorazovo, pri nútenom obmedzení možno uvažovať o pravidelných platbách „primeranej náhrady“ počas trvania núteného obmedzenia. V oboch prípadoch, pri vyvlastnení, aj pri nútenom obmedzení vlastníckych práv, však dôjde k zásahu, ktorý bude v súlade s ústavou len vtedy, ak sa splní účel poskytnutia „primeranej náhrady“.

12. Predmetná právna otázka pritom bola už viackrát riešená v rámci rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, avšak zakaždým rozdielne. Najvyšší súd v rámci uznesenia sp. zn. 4 MCdo 2/2014 zo dňa 23.4.2015 potvrdil, že vlastníkovi pozemku patrí pri obmedzení jeho vlastníckeho práva podľa zákona č. 66/2009 Z. z. náhrada vo forme opakovaného plnenia vzhľadom na neurčitost' určenia dĺžky doby, po ktorú bude vlastnícke právo obmedzené nakoniec. Z uvedeného uznesenia sa preto javí kľúčovou nasledujúca argumentácia: „Ak potom zákon č. 66/2009 Z. z. nedáva vlastníkovi pozemku žiadnu možnosť domáhania sa usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom zaťaženým zákonným vecným bremenom a ponecháva ich usporiadanie výlučne na dobrej vôli užívateľovi pozemku, záver o neexistencii práva vlastníkov pozemku na náhradu núteného obmedzenia vlastníckeho práva na dobu vopred neurčiteľnú, nemôže byť v súlade nielen s citovanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, Listinou základných práv a slobôd, ale ani s Ústavou Slovenskej republiky.“. Uvedeným právnym názorom sa následne riadili taktiež súdy nižších inštancií.

13. Následne sa však Najvyšší súd v inej veci vedenej pod sp. zn. 2Cdo/194/2018 v rámci uznesenia zo dňa 26.8.2019 od týchto záverov odchytil. Podobnú argumentáciu zvolil taktiež v uznesení sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020, v rámci ktorej dospel k záveru, že: „Právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona a nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z.“

14. Rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR teda nie je možné považovať za jednotnú v tom, či má ísť o jednorazovú alebo opakujúcu sa náhradu, pričom na základe takejto rozdielnej rozhodovacej praxi dochádza k rozdielnemu rozhodovaniu aj na súdoch nižších inštancií. V zmysle ustanovenia článku 2 CSP pritom platí, že: „Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.“

15. Na dôvažok, čo sa týka charakteru predmetného pozemku, za ktorý žalobca žiada náhradu za obmedzenie jeho užívania, jedná sa v zmysle ust. § 2b zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení o verejné priestranstvo. Vychádzajúc z takéhoto charakteru pozemku, poukázal žalobca taktiež na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4 Cdo 52/2009 zo dňa 31.1.2011, v zmysle ktorého: „Odporca (obec) disponujúci teda majetkom navrhovateľky mohol užívaním týchto pozemkov plniť svoje verejné funkcie súvisiace s uspokojovaním potrieb občanov, čo je jeho povinnosť stanovená zákonom, ktorú by však inak musel plniť iným spôsobom, tzn. napr. obdobné pozemky s verejnou zeleňou na rovnaký účel kúpiť alebo prenajať, prípadne zeleň tu vysadiť. V takom prípade by odporcovi užívaním majetku na úkor navrhovateľky majetkový prospech celkom určite nevznikol. Užívanie cudzieho majetku bez právneho dôvodu s povinnosťou vydať bezdôvodné obohatenie predstavuje všeobecné pojmie právneho princípu, ktorý je treba aplikovať na vopred bližšie neurčené prípady (§ 451 Občianskeho zákonníka). Pri posudzovaní veci je treba rovnako vychádzať zo všeobecného chápania vlastníckeho práva ako práva, ktoré môže byť obmedzené len so súhlasom vlastníka, inak len na základe zákona. V danej veci navrhovateľka, ani jej právna predchodkyňa, neudelili súhlas k užívaniu predmetného pozemku ako verejnej zelene v obytnej zástavbe. Podľa § 128 Občianskeho zákonníka je vlastník povinný strpieť, aby v stave núdze alebo v naliehavom verejnom záujme bola na nevyhnutnú dobu v nevyhnutnej miere a za náhradu použitá jeho vec, ak účel nemožno dosiahnuť inak. Podľa ods. 2 tohto ustanovenia je možné vo verejnom záujme vec vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť, ak účel nemožno dosiahnuť inak, a to len na základe zákona, len na tento účel a za náhradu. Ak teda predmetný pozemok navrhovateľky nebol vo verejnom záujme vyvlastnený, je navrhovateľka ako vlastníčka pozemku povinná strpieť obmedzenie svojho vlastníckeho práva tým, že jej pozemok je užívaný pre potreby všetkých ako verejné priestranstvo - verejná zeleň v obytnej zástavbe, ale za náhradu. Nemožno spravodlivo požadovať, aby „náklady“ spoločnosti niesol len jednotlivec, ktorého právna (vlastnícka) sféra je obmedzovaná. Túto požiadavku

zohľadnilo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Zo zhora uvedených dôvodov je preto správny záver odvolacieho súdu o tom, že užívaním pozemku, vlastnícky patriaceho navrhovateľke, ktorý je verejným priestranstvom, s obmedzeným okruhom užívateľov, najmä obyvateľmi obce, je užívaním odporcu.“

16. Okresný súd Žilina v napadnutom rozsudku, resp. taktiež Najvyšší súd SR v rámci rozhodnutí, pri ktorých zastával názor o jednorazovom charaktere náhrady za zriadenie vecného bremena, sa podľa odvolateľa žiadnym spôsobom nevysporiadal s otázkou, či bol právnomu predchodcovi žalobcu, ktorý bol vlastníkom dotknutého pozemku, poskytnutá jednorazová náhrada za zriadenie zákonného vecného bremena zo strany oprávneného (žalovaného). Žalovaný pritom žiadnym spôsobom nepreukázal, že k poskytnutiu tejto náhrady došlo, z čoho je možné odôvodnene usudzovať, že predchádzajúcemu vlastníkovi pozemku táto náhrada vyplatená nebola, nakoľko určite by o takejto výplate existovali relevantné záznamy. Zákon č. 66/2009 Z. z. totiž taktiež žiadnym spôsobom neupravuje, či náhrada (pokiaľ by aj bola jednorazová) patrí len vlastníkovi nehnuteľnosti v čase účinnosti zákona, aj pokiaľ si tento náhradu neuplatnil, resp. mu nebola zo strany oprávnenej osoby poskytnutá, resp. pokiaľ by nebola pôvodnému vlastníkovi vyplatená, táto patrí každému ďalšiemu vlastníkovi nehnuteľnosti, ktorý si ako prvý po účinnosti predmetného zákona tento nárok uplatní. V načrtnutých súvislostiach mal za to, že jediný teleologický výklad zákona č. 66/2009 Z. z. a ústavne-konformný výklad je taký, že táto náhrada patrí každému ďalšiemu vlastníkovi nehnuteľnosti, ktorý si po účinnosti zákona ako prvý uplatní u oprávnenej osoby vyplatenie tejto náhrady, keďže z ústavnoprávneho pohľadu treba odmietnuť taký výklad, podľa ktorého by vlastníkovi pozemku za vznik zákonného vecného bremena nepatrila náhrada (vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu SR z 12. októbra 2016, sp. zn. PL. ÚS 42/2015, body 71. a 73.). Totiž, ako uviedol súd, zmyslom investovania do nehnuteľností je očakávaný ekonomický prospech a ak by nemal z investície vlastníkovi plynúť, strácala by takáto investícia zmysel. Samotné vyvíjanie podnikateľskej aktivity, ktorej pojmovým znakom je dosahovanie zisku, nemôže byť považované za niečo a priori nemravné. Záver urobený všeobecnými súdmi by z pozemkov majúcich charakter verejného priestranstva činil pozemky bezcenné a nepredajné práve z dôvodu, že by ich budúci nadobúdatelia mohli byť a priori považovaní za „špekulantov“ a požiadavky na náhradu za užívanie pozemkov inými subjektmi či pokusmi o urovnanie týchto vzťahov za rozporné s dobrými mravmi. Obce by pritom mali garantované ich bezplatné užívanie na úkor vlastníkov, a to aj absurdne, napr. vrátane možnosti profitovať z nich ich zaťažením miestnym poplatkom za osobitné užívanie verejného priestranstva.

17. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu konštatoval, že súdna prax Najvyššieho súdu SR je v otázke právneho charakteru náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu ustálená, pričom ústavnú udržateľnosť záverov rozhodnutí NS SR (citovaných žalovaným) akcentoval Ústavný súd SR v rozhodnutiach sp. zn. IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 474/2013, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011 a najmä v uznesení z 28.10.2020 sp. zn. IV. ÚS 539/2020, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uzneseniu NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2019.

18. Pokiaľ žalobca naznačuje istú previazanosť jednorazovej náhrady za obmedzenie pôvodného vlastníka zaťaženého pozemku, s poskytnutím náhrady vlastníkovi takéhoto pozemku, uviedol, že v danom prípade ide o dva samostatné právne inštitúty. Konanie o pozemkových úpravách nie je z hľadiska legislatívy, ani z hľadiska finančného zabezpečenia výlučnou záležitosťou obcí, teda ani žalovaného. Nemožno preto hovoriť o prítomnosti alebo neprítomnosti motivácie žalovaného k definitívnemu doriešeniu celej situácie, keďže na uvedené mu zákon nepriznáva kompetencie, ani na to nemá rozpočtované verejné finančné prostriedky. Právo na jednorazovú finančnú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, ako samostatné majetkové právo, patrí pôvodnému vlastníkovi pozemku, a to bez ohľadu na dĺžku trvania verejnoprávneho obmedzenia vlastníckeho práva prípadných ďalších vlastníkov pozemku do vykonania pozemkových úprav a poskytnutia náhrady v konaní o pozemkových úpravách.

19. Pokiaľ žalobca opakovane poukazuje na uznesenie NS SR z 23.4.2015, sp. zn. 4MCdo/2/2014, ide o prekonanú prax dovolacieho súdu. V žiadnom prípade nemožno hovoriť o nejednotnosti rozhodovacej praxe, naopak daná otázka sa rieši dlhodobou a opakovane v neprospech argumentácie žalobcu.

20. Posúdenie otázky, či bola pôvodnému vlastníkovi pozemku poskytnutá jednorazová náhrada za zriadenie vecného bremena, považoval žalovaný pre toto konanie za irelevantnú. Závery rozhodnutia Ústavného súdu ČR sp. zn. 2049/21 z 18.1.2022 nemožno zovšeobecniť na posudzovaný prípad (toto konštatovanie platí i vo vzťahu k prezentovanej judikatúre ESLP). Rozhodnutie totiž dopadá na užívanie tzv. verejného priestranstva, ktoré je širším pojmom ako miestna cesta. V Slovenskej republike nie je inštitútom zákonných vecných bremien regulované užívanie všetkých verejných priestranstiev, avšak užívanie pozemkov pod miestnymi cestami takejto regulácii podlieha (zákon č. 66/2009 Z. z.).

Žalovanému nebolo známe, či v ČR existuje obdobná právna úprava zákonných vecných bremien oprávňujúcich subjekty verejného práva užívať pozemky iných vlastníkov pod miestnymi cestami. Ak by však uvedené rozhodnutie riešilo užívanie pozemkov pod miestnymi cestami s obdobnou právnou reguláciou ako v SR, Ústavný súd ČR by nemohol dospieť ku konštatovaniu nároku vlastníka pozemku na vydanie bezdôvodného obohatenia, keďže by tomu bránila samotná existencia zákonného vecného bremena.

21. V následnej reakcii žalobca zopakoval, že u žalovaného došlo k vzniku majetkovej výhody, ktorá mala spočívať práve v tej skutočnosti, že užíval sporný pozemok bez poskytnutia adekvátneho protiplnenia žalobcovi. Zdôraznil, že súd prvej inštancie nedosiahol spravodlivú rovnováhu medzi verejným záujmom obce a súkromným záujmom vlastníka, ktorý je vo výkone vlastníckeho práva obmedzovaný. Pokiaľ by aj prijal právny záver o jednorazovom charaktere náhrady podľa zák. č. 66/2009 Z. z., súd musí v každom jednotlivom prípade preskúmať, či došlo k poskytnutiu náhrady vlastníkovi nehnuteľnosti ku dňu účinnosti tohto právneho predpisu.

22. Žalovaný v ďalšom podaní zotrval na svojej predchádzajúcej argumentácii v celom rozsahu.

23. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná strana sporu (§ 359 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), rozhodnutie okresného súdu preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP), a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) ho ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

24. Východisko definované odvolateľom – užívanie pozemku zo strany žalovaného predstavuje obmedzenie vlastníckeho práva, pričom zákon č. 66/2009 Z. z. neustanovuje konkrétnu formu, v akej forme by mala byť vlastníkovi pozemku poskytnutá náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva a pri otázke náhrady za vzniknuté vecné bremeno je potrebné vychádzať z ustanovenia čl. 20 Ústavy SR v spojení s čl. 11 Listiny základných práv a slobôd – neodporuje záverom napadnutého rozsudku, naopak je i jeho základom.

25. Následne však, pokiaľ žalobca argumentuje nejednotnými závermi aplikačnej praxi, činí tak tendenčne (poukazujúc na prekonanú prax), nakoľko dovolací súd v rámci neskoršej rozhodovacej činnosti (rozhodnutia sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020, sp. zn. 2Cdo/194/2018 z 26.8.2019) už konštantne v skutkovo a právne obdobných veciach argumentuje, že „Ak judikatúru najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiaci znak, t. j. ide o obmedzenie vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva“.

26. Zásadnou je tiež úvaha Najvyššieho súdu obsiahnutá v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/49/2014, v zmysle ktorého je finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z. z. nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Jeho vznik nemožno posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na nový spôsob zmeny vlastníctva. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.

27. Určujúci záver – a to že nárok na náhradu za zriadenie vecného bremena je len jeden a má ho len ten vlastník pozemku, ktorý nehnuteľnosti vlastnil v čase vzniku vecného bremena t. j. ku dňu 01. 07. 2009 – Najvyšší súd vyslovil/akceptoval aj v rámci svojich (ďalších) rozhodnutí - sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30.11.2020, 1Cdo/99/2019 z 26.1.2022, 7Cdo/292/2021 z 21.4.2022, 5 Cdo/103/2023 z 27. 6. 2024. Pokiaľ odvolateľ rozsiahlo poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/52/2009 zo dňa 31.1.2011, neuviedol, v čom vidí odklon od uvedeného rozhodnutia.

28. Žiada sa v rozoberanej spojitosti poznamenať, že za ustálenú rozhodovaciu prax je okrem iného potrebné považovať i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor. Pokiaľ teda odvolateľ poukazoval na rozhodnutia odvolacích súdov, nejedná sa o ustálenú rozhodovaciu prax. Je síce pravdou, že rozhodovacia prax súdov (predovšetkým nižšieho stupňa) nebola v otázke prípustnosti náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zák. č. 66/2009 Z. z. vo forme opakovaného plnenia za určitý časový úsek jednotná, tento stav je však aktuálne prekonaný, keď odvolaciemu súdu nie je známe žiadne neskoršie rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré by vyššie citované závery Najvyššieho súdu SR spochybňovali/vyvracali.

29. Z označených rozhodnutí najvyššieho súdu teda vyplýva, že nárok na odplatu za jeho zriadenie nevzniká pri každej zmene vlastníka. Náhrada patrí pôvodnému vlastníkovi, má jednorazový charakter a nárok na jej zaplatenie mohol uplatniť v trojročnej premlčacej lehote, ktorá začala plynúť odo dňa nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. Nadväzne (ak nárok mal len vlastník v čase nadobudnutia účinnosti zákona) bez právnej relevancie ostáva časť odvolacej argumentácie vytykajúcej súdu, že nezištoval, či k poskytnutiu náhrady došlo vo vzťahu k predchádzajúcemu vlastníkovi pozemku.

30. Podstatu predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľnú“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012.

31. Ani nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 42/2015 (o ktorý opiera odvolateľ svoju argumentáciu) neovplyvnil vyššie ustálený právny názor. Z uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 323/2017 totiž vyplýva, že „nemožno stotožňovať právnu úpravu zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tepelnej energetike“), ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, keďže upravujú rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľnosti. Kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej je vlastník obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t. j. od účinnosti zákona 1. septembra 1993“.

32. Identická úvaha platí pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z., ktorého rozsah je určiteľný taktiež už pri jeho vzniku (ku dňu účinnosti zákona). Vecné bremeno vzniknuté podľa zák. č. 66/2009 Z. z., treba pokladať vzhľadom na konštrukciu § 2 ods. 1, 2 za nútené obmedzenie vlastníkov síce na dlhý, ale zo zákona vopred určiteľný čas a jednorazová náhrada zohľadňuje povahu a dĺžku trvania núteného obmedzenia vlastníka pozemku pri ustálení výšky tejto náhrady.

33. Nad bezprostredne nevyhnutný rámec odvolací súd dodáva, že žalobca (jeho právny predchodca) ako podnikateľský subjekt v čase kúpy predmetných nehnuteľností musel mať vedomosť o stavbe na kupovanom pozemku. Pri vynaložení čo aj minimálnej opatrnosti, ktorú od neho možno dôvodne očakávať, teda musel vedieť, kto je vlastníkom stavby a poznať vzájomný režim pozemku a stavby. Inými slovami, musel byť uzrozumený s tým, že cudzia stavba je postavená na ním kupovanom pozemku, ktorého užívanie je preto obmedzené a nemôže ho v plnom rozsahu využívať. Žalobcu (jeho právneho predchodcu) však skutočnosť, že na pozemku je zákonné vecné bremeno, od kúpy nehnuteľnosti zjavne neodradila. Javí sa preto logickým, že na kúpu pozemku žalobcom nemožno nahliadať inak, ako že ho kupoval s tým, že nakoľko nevie/nemôže využívať parcelu, bude na tomto základe uplatňovať finančné nároky.

34. Pokiaľ odvolateľ namietal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnené, odvolací súd poznamenáva, že (rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 131/2017), súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

35. V okolnostiach súdenej veci odôvodnenie rozhodnutia stručne a jasne objasnilo skutkový a právny základ rozhodnutia, vyplýva z neho tiež úvaha, ktorá súd viedla k vysloveným záverom. Skutočnosť, že žalobca sa s právnym názorom súdu prvej inštancie nestotožňuje, nemôže sama o sebe viesť ku konštatovaniu, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

36. Konštatované vo svojom súhrne viedlo odvolací súd k potvrdeniu napadnutého rozhodnutia v meritórnej časti.

37. Napokon je vecne správnym aj závislý výrok o trovách prvoinštančného konania. Žalobca síce rozsudok okresného súdu napadol v celom rozsahu, t. j. vrátane výroku o trovách prvoinštančného konania, avšak iba v súvislosti s namietanou správnosťou výroku o zamietnutí žaloby. Možno v danej spojitosti uzavrieť, že okresný súd náležite aplikoval zásadu úspechu v spore.

38. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému v odvolacom konaní priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

39. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.